

ДО
Научното жури, определено със
заповед № 38-459/01.07.2016 година на
РЕКТОРА на Софийски университет
„Св. Климент Охридски”

Относно: становище по конкурс за заемане на академична длъжност „доцент” в ПН 3.9. „ТУРИЗЪМ” /икономика на туризма-хотелиерство и ресторантьорство/, обявен в ДВ, бр. 47 от 21.06.2016г.

СТАНОВИЩЕ

от проф. д.ик.н Божидар Иванов Хаджиев

член на Научно жури, определено със заповед № 38-459/01.07.2016 година на РЕКТОРА на Софийски университет „Св. Климент Охридски”- София

В конкурса за заемане на академична длъжност „доцент” по ПН 3.9. „ТУРИЗЪМ” /икономика на туризма-хотелиерство и ресторантьорство/, обявен в ДВ, бр. 47 от 21.06.2016г. за нуждите на катедра География на туризма" при Геолого-географски факултет на Софийски университет "Св. Климент Охридски", гр. София, видно от предоставената документация **участва единствен кандидат – гл. ас. д-р Елена Симеонова Петкова.**

Същата е допусната за участие в конкурса съгласно чл. 107 и чл. 108 от Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски”.

Кандидатката през 2010 година е станала доктор по научна специалност "Икономика и управление" с дисертация на тема "Реинженерингови модели на туристическата дейност" и в последствие е заемала академична длъжност асистент и гл. асистент в СУ „Св. Климент Охридски, така, че е спазен и чл. 105. т. 1 и т. 2 от Правилника на университета.

I. Обща характеристика на научноизследователската и научно приложната дейност на кандидатката

Защитената от кандидатката дисертация през 2010 г. е била на тема "Реинженерингови модели на туристическата дейност". В последствие нейната научно изследователска дейност има приемственост, последователност и надграждане с фокус върху хотелиерството и ресторантьорството.

Гл. ас. д-р Петкова за участие в конкурса е представила **40 научни трудове** и учебни пособия публикувани след 2010 година в т.ч. 2 учебника, 3 издания с монографичен характер (едно от които е самостоятелно), 1 глава от книга, 1 студия в специализирано научно издание, 22 самостоятелни статии и 3 статии в съавторство (в една от които е първи автор) публикувани в специализирани научни списания, 5 самостоятелни статии и 3 статии в съавторство публикувани в сборник (в една от тях е първи автор).

Систематизираните данни за броя, обема и структурата на научните публикации на кандидатката, както и внимателното запознаване с тях, дават основание за следните **изводи и оценки:**

Първо, Кандидатката участва в конкурса за академичната длъжност „доцент” като надхвърля необходимото количество научни публикации за заемане на академичната

длъжност „доцент” в СУ. Притежава определен афинитет и способност за фокусиране на творчеството си върху важни проблеми свързани с темата на конкурса.

Второ, Последните шест години са особено ползотворни за кандидатката. Публикациите притежават ISSN и са представени в реномирани наши и чужди издания, а докладите са докладвани на национални и международни научни форуми.

Трето, Анализът на обемната структура на научните публикации показва, че съотношението между монографии, от една страна и статии и доклади, от друга, е сравнително добре балансирано. Публикациите са на висок стил, но в част от тях е необходима по-голяма прецизност при използване на литературните източници.

Четвърто, Кандидатката притежава способност за сериозна самостоятелна изява, както и за екипна научна дейност.

Пето, Видно от автобиографията и другите представени за конкурса материали, кандидатката устойчиво и възходящо се е развивала в образователен и научен разрез. Това е индикатор за потенциал при обвързване на науката и образованието с туристическия бизнес.

Шесто, участничката в конкурса декларира и доказва, че са цитирани 16 нейни публикации, че има общо 38 цитирания от които 25 в България и 13 в чужбина. Може да се приеме, че част от научните публикации на кандидатката са получили обществено признание, представляват научен интерес и се използват от научната общност.

Седмо, Като се има предвид посоченото в автобиографията (квалификацията, отличното знание на английски и руски език, участието в 3 проекта свързани с преподаване на служители на организации в публичния и частния сектор, както и в 7 проекта свързани с научно-изследователски и практико-приложни разработки, работата със студентите, високата публикационна активност, членството в творческите организации и др.) може да се приеме, че кандидатката има сериозен потенциал за научноизследователска и научно приложната дейност свързана с темата на конкурса.

Гореизложеното дава основание да обобщя, че Гл. ас. д-р Петкова е научен работник, който притежава необходимата публикационна активност, публикациите са с високо качество и са полезни за образованието и бизнес практиката, като част от тях са станали известни както на българската, така и на международната научна общност.

II. Оценка на педагогическата подготовка и дейност на кандидатката.

Видно от приложената справка от ръководителя на сектор „Учебен” при СУ се констатира, че участничката в конкурса през годините е имала необходимата учебна заетост, както следва:

За учебната 2011/12 – учебна заетост 1711 часа, от които 492 ч. аудиторна заетост;

За учебната 2012/13 – учебна заетост 1420 часа, от които 425 ч. аудиторна заетост;

За учебната 2013/14 – учебна заетост 1771 часа, от които 674 ч. аудиторна заетост;

За учебната 2014/15 – учебна заетост 1510 часа, от които 630 ч. аудиторна заетост;

Средно за периода: 539 ч. аудиторна заетост в една учебна година.

Кандидатката декларира в автобиографията си, че през посочения период аудиторната и заетост по учебни години и дисциплини, е както тази в таблицата по-долу:

Учебна година				2011/2012		2012/2013		2013/2014		2014/2015	
Дисциплина	Образователно-квалификационна степен/форма на обучение/вид	Специалност/програма	Факултет	лекции 1 ч. л.=2 ч. упр.	упражнения	лекции 1 ч. л.=2 ч. упр.	упражнения	лекции 1 ч. л.=2 ч. упр.	упражнения	лекции 1 ч. л.=2 ч. упр.	упражнения
Хотелски операции	Бакалавър/ Р.О./З	Туризъм	Геолого-географски	90	45	90	-	90	45	90	45
Хотелски операции	Магистър/З. О./И	Туризъм/ Туризъм сл. колеж	Геолого-географски	12	-	-	-	30	-	40	-
Основи на управлението	Бакалавър/ Р.О./З	Туризъм	Геолого-географски	60	45	60	45	60	45	60	45
Маркетинг в туризма	Бакалавър/ Р.О./З	Туризъм	Геолого-географски	30	45	20	45	60	45	20	45
Маркетинг в туризма	Магистър/З. О./И	Туризъм/ Еко-и култ. туризъм	Геолого-географски	-	-	-	-	20	-	20	-
Стратегическо планиране	Бакалавър/ Р.О./И	Регионално развитие и планиране	Геолого-географски	60	15	60	15	60	15	60	15
Ресторантски операции	Бакалавър/ Р.О./З	Туризъм/ Туризъм сл. колеж	Геолого-географски		45	-	45	-	45	-	45
Ресторантски операции	Магистър/ З.О./И	Туризъм	Геолого-географски	-	-	-	-	54	-	36	-
Икономика на туризма	Бакалавър/ Р.О./З	Туризъм	Геолого-географски		45	-	45	-	45	-	45
Планиране и устойчиво развитие на туризма	Магистър/ Р.О./З	Стопанско управление - Туризъм	Стопански	-	-	-	-	60	-	-	-

Така също декларира, че по времето на периода, през който е преподавала е обновявала програмите на учебните курсове, водени от нея с оглед отчитане на новостите по университетските дисциплини, отразени в учебници и учебни помагала на водещи чужди и български учени. Това е извършвала самостоятелно или заедно с други преподаватели на Софийския университет (проф. д-р Галина Рашкова; доц. д-р Мариана Асенова и доц. д-р Соня Милева) за всички водени от нея курсове, а именно:

- Хотелски операции (магистър и бакалавър);
- Основи на управлението (бакалавър);
- Стратегическо планиране (бакалавър);
- Маркетинг в туризма (магистър и бакалавър);
- Ресторантски операции (магистър и бакалавър);
- Икономика на туризма (бакалавър).

Посочва, че заедно с проф. д-р Галина Рашкова е участвала в разработването и въвеждането на програма за нова учебна дисциплина "Икономика на туризма", преподавана за първи път за специалност "Туризъм" през 2011/2012 учебна година.

От автобиографията се вижда, че дисциплините, с които кандидатката е ангажирана са:

В бакалавърската степен (редовно обучение):

- Основи на управлението - задължителна, 30 ч лекции и 15 ч упражнения;

- Хотелски операции - задължителна, 45 ч лекции и 15 ч упражнения;
- Ресторантски операции - задължителна, 15 ч упражнения;
- Икономика на туризма - задължителна, 15 ч упражнения;
- Маркетинг в туризма - задължителна - 10 ч лекции и 15 ч упражнения;
- Стратегическо планиране - избираема, 30 ч лекции и 15 ч упражнения.

В магистърската степен (задочно обучение):

- Хотелски операции - избираема, 30 ч лекции;
- Ресторантски операции - избираема, 30 ч лекции;
- Маркетинг в туризма - избираема - 10 ч лекции.

Предвид общия хорариум на водените лекции и упражнения от гл. ас. д-р Петкова в СУ, може да се приеме, че нормативните изисквания за обем педагогическа дейност за нуждите на конкурса са преизпълнени. Така също горепосоченото и факта, че в СУ, където критериите за педагогическа подготовка са високи се натовазва като лектор гл. ас. д-р Петкова, дават основание да се приеме, че кандидатката е качествен преподавател.

III. Основни научни и научно приложни приноси.

По своя обхват и проблематика по-важните научни и научно приложни приноси в научната продукция на кандидатката за „доцент” може да се обобщят в две основни направления, които съответстват на темата на конкурса.

Първо, Теоретични и теоретико-приложни изследвания в областта на икономиката на хотелиерството и ресторантьорството. Те обхващат най-голяма част от научната продукция на кандидатката (вж. списъка), като фокусът е върху икономически анализи на хотелиерството и ресторантьорството на различни нива: териториално [35; 38], [29; 33; 31], [16; 15], [11; 14; 40] [23; 27; 25; 17; 24], организационно [6; 30; 2], ресурсно [27] [40], ценово [25; 17] и маркетингово [35; 38; 29; 33; 31; 16; 15; 11; 14; 23; 24; 6; 30; 2].

Второ, Теоретични и теоретико-приложни изследвания в областта на управлението на хотелиерството и ресторантьорството. Най-значими в това направление са публикациите на кандидатката с №№ 1,3,7,8,9,34, както и частта „финансово управление на ресторантьорството” от публикация №2.

В научните публикации на гл. ас. д-р Петкова се съдържат следните по-важни научни и научно приложни приноси:

- Систематизирани и обогатени са икономическите знания за основни аспекти и фактори при икономически анализи на хотелиерството и ресторантьорството на различни нива;
- Систематизирани и обогатени са икономическите методи и подходи за финансово управление на ресторантьорството;
- Очертани са теоретични обобщения на предимствата, които осигурява за хотелиерството и ресторантьорството реинженеринг на процесите;
- Обогатена е тезата за повишаване на конкурентоспособността чрез внедряване на съвременни модели и механизми за управление на процесите в хотелиерството и ресторантьорството.
- Проучени и са систематизирани подходите за калкулиране при изготвяне на туристически продукт/услуга, и се разкриват като добра бизнес практика при управление на процесите.

IV. Значимост на приносите за науката и практиката.

Значимостта на приносите за науката и практиката се разкрива от факта, че кандидатката за доцент е цитирана 38 пъти в т.ч 13 пъти от чуждестранни автори, както и от полезността на двата и учебника за учебния процес в СУ. Горд съм, че бившата ми

докторантка е получила обществено признание и научните и публикации и приноси се използват от научната общност.

V. Критични бележки и препоръки.

Кандидатката се е справила успешно по основните изследователски теми, въпреки че оперира по изключително сложни и дискуссионни проблеми засягащи икономиката и управлението на хотелиерството и ресторантьорството. Естествено е да има определени бележки и препоръки за научноизследователската и научно приложната дейност, но в случая те основно засягат бъдещата изследователска дейност.

- Има потребност от написване на учебни помагала по дисциплините, които ще се извеждат;

- Необходимо е по-задълбочено изследване на актуалните проблеми свързани с процесите на управление за извеждането на резултати, които да дават отговори на въпросите: Как и с какви модели и механизми да се постига задоволяване и презадоволяване на потребителите на туристически услуги и продукти? Как да се повиши потенциалната стойност на онова, което българските фирми чрез туризма могат да добавят към глобалното стопанство? Как да се развие в страната пазара на интелектуални продукти и този за иновации в хотелиерството и ресторантьорството? Как да се изградят производствени и търговски мрежи на междусекторно ниво през призмата на активна предприемаческа и мениджърска дейност в сектора?

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Въз основа на гореизложеното, с дълбока убеденост давам положителна оценка на научните, научно приложните постижения на гл. ас. **д-р Елена Симеонова Петкова**, и предлагам на уважаемите членове на Научното жури да се предложи на Факултетния съвет, тя да **бъде избрана на академичната длъжност „доцент”** от професионално направление 3.9 „ТУРИЗЪМ” /икономика на туризма-хотелиерство и ресторантьорство / в катедра "География на туризма" при Геолого-географски факултет на Софийски университет "Св. Климент Охридски", гр. София

Пловдив, 20.10. 2016 година

Член на Научното жури:.....
(проф. д.ик.н. инж.Б. Хаджиев)